GUTENBERG

Finska Typografförbundets organ — N:o 43 (7) — Suomen Kirjaltajaliiton äänenkannattaja

April 1 Huhtikuu

Prenumerationspris — Tilaushinta
Helt år — Koko vuosikerta . . . . 5 m.
Halft år — Puoli vuosi . . . . . 3 „
Postportot inber. — Postimaksu siihen luettuna.
Lösnummer — Irtonaisnumero à 30 p.

Ansvarig redaktör: Vastaava toimittaja:
O. A. Nyman
Adr.: Gräsviksg. 10. Osote: Ruoholahdenk. 10.

Annonspris — Ilmoitushinta
Per petitrad . . . . . } 25 p.
Petiiti-riviltä . . . . . }

8:de årgången
1900
8:s vuosikerta

Finska Typografförbundet. Suomen Kirjaltajaliitto.

Förbundsstyrelsens meddelanden.

De medlemmar hvilka anlita reshjelpskassan böra noga efterfölja bestämmelserna i stadgarna och instruktionerna för resande, för att kunna komma i åtnjutande af reshjelp.

Till afdelningsombud har utsetts:
i Tavastehus afdelning hr *Aug. Boman*, adr.: Hämäläinens tryckeri, och
i Kexholms afdelning hr *Oskari Korhonen*, adr.: Wuoksen tryckeri.

Förbundsstyrelsen.

Tiedonantoja Liittohallitukselta.

Matka-apurahastoa käyttäville huomautetaan että naudattaisivat tarkoin sääntöjen ja ohjeita matkustavaisille määräyksiä, voidakseen tulla osallisiksi matkaavusta.

Osastoasiamieheksi on valittu:
Hämeenlinnan osastossa, hra *Aug. Boman*, osote: Hämäläisen kirjapaino, ja
Käkisalmen osastossa, hra *Oskari Korhonen*, osote: Wuoksen kirjapaino.

Liittohallitus.

Anmälda medlemmar. Ilmoitettuja jäseniä.

Från Åbo afdelning: — Turun osastosta: Flisberg, Ellen Mathilda, s.-elev, l.-opp., $^{27}/_{11}$ 79. — Henriksson, Agnes Ellida, s.-elev, l.-opp., $^{3}/_{3}$ 80. — Franck, Julia Alina, s.-elev, l.-opp., $^{1}/_{10}$ 78. — Ärlig, Johan Oskar, s.-elev, l.opp., $^{2}/_{1}$ 82.

Inträdande medlemmar. Yhtyneitä jäseniä.

Från Helsingfors afdelning: — Helsingin osastosta: 1258. Henriksson, Adrian Hjalmar. — 1259. Lexenberg, Moses. — 1260. Dahlman, Emil August. — 1261. Lindblom, Axel.

Från Jyväskylä afdelning: — Jyväskylän osastosta: 1262. Auvinen, Karl Johan. — 1263. Salmela, Hjalmar. — 1264. Survonen, Kalle.

Afflyttade medlemmar. Muuttaneita jäseniä.

958. Laakso, F., från Åbo till Wasa, Turusta Waasaan.

Utgående medlemmar. Eronneita jäseniä.

449. Sihlman, Karl Edvard, på egen begäran, omasta pyynnöstä. — 1203. Vinter, J. G. W., — 228. Judén, A. W., upphört med yrket, eronneet ammatista.

Förbundsstyrelsens sammanträden.

Den 17 Mars. Anmäldes att stridigheter utbrutit å ett tryckeri i Wiborg. Beslöts afsända förmedlare. — Frågan om taxeringens upphörande till förmån för Reservfonden bordlades till ord. mötet.

Den 19 Mars. Ordföranden i Tammerfors afdelning redogjorde om utbrutna stridigheter å ett trykkeri i Tammerfors.

Den 20 Mars. Diskuterades om meddelanden från Wiborg.

Den 26 Mars. Upphörandet af uttaxeringen till förmån för Reservfonden hänsköts till afdelningarnes afgörande.

Liittohallituksen kokoukset.

17 p. Maalisk. Ilmoitetiin että rettelöitä on syntynyt eräässä painossa Wiipurissa. Asiaa välittämään päätettiin lähettää edustaja. — Vararahastoon lisätaksoituksesta keskusteltiin vaan päätös tehdään ensi varsin. kokouksessa.

19 p. Maalisk. Tampereella oli syntynyt rettelöitä eräässä painossa, osaston puheenjohtaja oli saapunut liittohallit. kokoukseen tekemään selkoa asiasta.

20 p. Maalisk. Keskustelua tiedon antojen johdosta Wiipurista.

26 p. Maalisk. Vararahaston taksoitus päätettiin alistaa osastojen päätettäväksi. — Käsiteltiin juoksevia asioita.

Tariffiasia ja isänmaallisuus.

Näin epäisänmaallisuuden alimmalla asteella ollen tuntunee hiukan virkistävältä, että vielä oppineissa piireissä löytyy sellaisiakin arvossa pidettyjä kansalaisia, joilla on siksi paljon uskallusta, että he, sanomalehdistön sekä sen muodostamaa yleistä mielipidettä vastaan, rohkenevat asettua meitä pannaanjulistettuja Suomen kirjaltajia puolustavalle kannalle.

Aikakauslehti „Valvojan“ viime maaliskuun vihossa kirjoittaa nimim. „Spectator“ asiastamme seuraavaa:

Huolestunut mieliala heräsi äkisti maamme suuressa yleisössä, kun viime kuun vaiheissa se uutinen levisi, että yleinen, koko maan kirjapainot käsittävä kirjaltajain lakko suunniteltiin toimeenpantavaksi. Oli jo ollut syytä toivoa, että se erimielisyys, jonka kysymys kirjaltajain palkkaustariffista oli kirjaltajain ja isäntien välillä aiheutunut, päättyisi keskustelujen ja molemminpuolisten myönnytysten tietä rauhalliseen sovintoon. Mutta yhtäkkiä tämä erimielisyys, sittenkuin se Kirjaltajaliiton viimekesäisestä kokouksesta asti oli kytenyt, uhkasikin leimahtaa ilmi taisteluksi, — toiselta puolen työnlakko, toiselta työnsulku pitkin koko linjan.

Yleisön huolestuminen aiheutui siitä kysymyksestä, miten lakon aikana kävisi valtiopäiväin asiakirjain painatuksen, miten myöskin sanomalehtien ilmestymisen, sanomalehtien, jotka nykyisissä oloissa ovat päässeet yleisön erityisen suosion esineiksi.

Mieliala kiihtyi, ja sivistynyt yleisö oli pian valmis langettamaan arvostelunsa suunnitellun lakon oikeutuksesta. Yleisö ei tyytynyt siihen että se antoi siveellisen kannatuksensa kirjapainojen isännille, uskoen kokonaan näiden selityksiin, että kirjaltajain vaatimukset olivat liialliset, mahdottomat ja sellaisina „lannistettavat“; se asettui oikein käytännössäkin kirjapaino-isäntien puolelle hyväksyen innokkaasti sen ajatuksen, että maamme sivistynyt nuoriso, etupäässä ylioppilaat, oli asetettava lakon ajaksi kirjasinkastien ääreen. Sivistyneen nuorison piti isänmaallisuuden nimessä astua vähäksi aikaa varsinaisten työmiesten sijalle, koska lakon johdosta isänmaan asia muussa tapauksessa joutuisi pahasti kärsimään.

Oliko sivistyneen yleisön arvostelu ja menettely oikeutettu?

En aio tässä kajota asian taloudelliseen puoleen, en osaa arvata, kummaltako puolelta työnantajainko, vai työmiesten, olisi voitu osoittaa suurempaa myöntyväisyyttä ja varovaisuutta jyrkkien ultimatumein esittämisessä. Koska kirjaltajain ehdoitus että asia annettaisiin sovintooikeuden ratkaistavaksi, ei saanut isäntien suostumusta eikä niin muodoin riitakysymyksestä ole olemassa puolueetonta, asialliseen tutkimukseen perusteltua lausuntoa, on minusta syrjäisen vaikea asettua ehdottomasti toiselle taikka toiselle kannalle.

Mutta tästä asian taloudellisesta puolesta riippumatta asetan kysymykseni: oliko oikein että yleisön mielielipiteen paino asetti sivistyneen nuorison ja ylioppilaat isänmaallisuuden nimessä pitämään kirjapaino-isäntien puolta?

Kysymykseen ei mielestäni voi antaa kuin yhden vastauksen. Kun työmiesten ja työnantajain välillä erimielisyys syntyy taloudellisten seikkain järjestämisestä, palkkojen suuruudesta, työpäivän pituudesta y. m., niin siinä on kysymys, jota ei, niin kauan kuin ei toinen tai toinen riitapuoli käytä aseenaan isänmaalle suorastaan turmiollisia keinoja, voi isänmaallisuuden kannalta ratkaista puoleen eikä toiseen.

En voi katsoa sitä seikkaa, että kirjaltajain lakon seuraukset olisivat voineet käydä maallemme sangen haitallisiksi, niin yksistään kirjaltajain vastattaviksi, että heidät sen nojalla voisi leimata epäisänmaallisiksi. Kovin suurta painoa en tahdo panna sille seikalle, että kirjaltajat saattoivat tariffiehdotuksensa isäntien tietoon jo viime lokakuussa, joten lakon ei heidän puolestaan olisi tarvinnut lykkäytyä juuri valtiopäiväin ajaksi. Mutta minusta joka tapauksessa ne seuraukset, jotka yhteiskunnalle aiheutuvat taloudellisten olosuhteiden aikaansaamasta lakosta, eivät ole isänmaallisuuden nimessä asetettavat lakkoa tekevän ammattikunnan yksistään vastattaviksi, jollei ole varsinaista syytä epäillä ammattikunnan isänmaallista mieltä.

Maamme kirjaltajat eivät isänmaallisiin kysymyksiin nähden ole mitenkään antaneet aihetta syytökseen, että isänmaan onni tai onnettomuus on heille yhdentekevä. He ovat päinvastoin „näihin aikoihin“ osoittaneet isänmaallista mieltänsä niin selvästi, että heille siitä hiljattain annettiin julkinen tunnustus.

Kun muutamia kuukausia sen jälkeen kirjaltajat vaativat parannuksia taloudellisissa oloissaan, niin sanomalehdet ja yleisö ovat valmiit siihen arvosteluun, että nuo vaatimukset asettavat kirjaltain ammattikunnan isänmaan ja yhteiskunnan ulkopuolelle. Intoillen silloin puhutaan niistä valtiollisista seurauksista, joita kirjaltajain lakko tuottaisi. Mutta eipä muisteta ollenkaan ottaa huomioon niitä seurauksia, joita „isänmaallinen“ intoileminen saattaa tuottaa sille yhteiskunnalle, joka muodostaa isänmaan.

Miltä mahtoikaan kirjaltajista tuntua, kun heille, samoille miehille, jotka muutamia kuukausia takaperin olivat saaneet isänmaallisuudestaan kiitoslauseita sanomalehdiltä ja kukkia säätyläisnaisilta, annettiin työksi latoa ja painaa kirjoituksia, joissa heidän isänmaallisuutensa asetettiin epäilyksen alaiseksi? Miltä mahtoi heistä tuntua tehdä työtä sellaisten kirjoitusten monistamiseksi, joissa mentiin niinkin pitkälle että heidän lakkopuuhaansa julistettiin suoraan „Juudaksen teoksi“? Ja miltä mahtoi heistä tuntua, kun he huomasivat, että maamme sivistynyt nuoriso, ylioppilaat etupäässä, isänmaallisuuden nimessä hankkiutuivat toimittamaan heidän työtänsä, jota he muka välinpitämättöminä isänmaasta aikoivat kavaltaa?

En tahdo moittia nuorisoa enkä ylioppilaita, sillä varmaankin he täten sekaantuessaan taloudelliseen riitakysymykseen, jonka arvostelemiseen heillä ei ollut mitään edellytyksiä, olivat täydellisesti vakuutettuina toimeenpiteensä isänmaallisuudesta. Kuitenkaan en tässä yhteydessä saa jättää lausumatta paheksumistani siitä kevytmielisestä julkaisusta, jonka „kirjaltaja-ylioppilaat“ katsoivat voivansa vakavana hetkenä päästää ilmoille. Mutta sitä vastoin pidän harhaan johdettuna sitä sivistyneen yleisömme mielipidettä, joka sai nuorison ryhtymään tuollaiseen mielenosoitukseen työnantajain ja työmiesten välisessä riidassa.

Tiedän etten ole yksinäni mainittua asianlaitaa valittamassa. Olen kuullut usean sitä valittavan. Tiedän että minun kanssani vieläkin useammat paheksuvat sitä seikkaa, että tuosta „vapaaehtoisen mustan kaartin“ avustuksesta oikein tekemällä tehtiin suuri isänmaallinen numero, jonka muisto oli kaikilla mahdollisilla keinoilla kiinnitettävä ihmisten mieliin.

Sivistyneen yleisömme menettely kirjaltajain lakkokysymyksessä todistaa ikävällä tavalla sitä yksipuolisuutta, jolla tämä yleisö arvostelee isänmaan asioita. *Valtiolliselle* näkökannalle sen mieli on erittäin herkkä: poliittiset yllykkeet synnyttävät yleisössämme helposti kiihkeitä tunteita ja toimimishalua. Mutta eipä *yhteiskunnallinen* näkökanta likimainkaan samassa määrin vaikuta suuren yleisön mieliin. Ei ymmärretä edes tämän näkökannan merkitystä. Mutta meidän täytyy oppia ymmärtämään, että yhteiskunnallisen näkökannan unohtaminen ja loukkaaminen koituu lopulta valtiollisestikin vahingoksi, joskin hetkellisesti katsoen ei aina siltä näytä.

Viime aikoina on ollut merkkejä siitä, että yhteiskunnallinen harrastus on meillä kasvamassa. Mutta osoittaapa se tapa, jolla kirjaltajain lakkopuuhaa on sivistyneen yleisön puolelta kohdeltu, että meiltä vielä paljon puuttuu ennenkuin todenteossa opitaan näkemään yhteiskunnallisen näkökannan isänmaallista merkitystä.

„Ylioppilas-kirjaltajalle.“

En minä sinua kiroo, en vihaakaan, mutta sille en itsekään mitään mahda, että halveksin ja säälin sinua.

Jo silloin — siitä on nyt vuosia — kun sinä sydänmaan kaupungista läksit valkoista lakkiasi Helsingistä hakemaan ja minä muiden työmiesnuorukaisten kanssa sulle ja tovereillesi eläköötä huusin — muistathan itsekin tuon joka kevät uudistuvan ylioppilaskanditaattien lähdön — oli minulla varma usko, että sinä elämälläsi olisit apuna niille, joita onni ei koulutielle osoittanut, vaan joiden täytyi leipänsä eteen työhön tarttua heti kun voimat siksi varttuivat. Ja kun näin teidän innosta uhkuvat kasvonne, kun siinä seisoitte junan lähtöä odotellen, muistui mulle mieleen, miten äiti jo pikkupoikana ollessani kertoi kaikkea hyvää teistä, ja aina siitä asti minä kunnioittaen ja toivoen katsoin valkolakkista nuorukaista uskoen, että teissä oli maan turva.

— — —

Näin sitten nimesi niitten „isänmaallisten“ joukossa, jotka köyhän miehen leipätaistelussa antoivat johtaa itsensä kuin karjan sille puolelle, mille paimenet huusivat, tuntematta ja tietämättä, autoitko todellakin isänmaallista asiaa, vaiko vaan yksityisen vahvan kukkaron vahventamista. Silloin sain sinusta sen käsityksen, jonka tässä alussa ilmaisin.

En minä pelännyt, että työlläsi aikeemme ehkäisisit — minähän tiesin mitä siihen tarvitaan, olinhan sitä harjoittanut siitä saakka kun köyhän isäni käskystä, kolmentoista vuotiaana, vesissa silmin vaihdoin Ahlmanin alkeiskurssin vinkkelihakaan ja muutin valoisasta kouluhuoneesta pölyisen kirjapainon palvelukseen — mutta minä niin selvästi näin *mitä* sinä tekisit, jos taitaisit, ja siksipä sinua syytän silloin kun muut sinua isänmaanpelastajaksi kiittävät.

Teit ehken sen tietämättäsi, vaan siltä ei ole vastuunalaisuutesi vähempi. Näithän sieltä lasien läpi, lemmenlauluja latoessasi, kalpeita kasvoja ja aikaiseen koukistuneita hartioita ja tiesithän viereisessä huoneessa olevain kanssaihmistesi keski-ijän, joka ei korkealle kohoa, ja sittenkin sinä sen teit. Tiesit että kylvit katkeruutta kansaluokkien välille ja eroitit sitä jota yhdistää pitäisi ja näin minun ja monen muun työmiehen usko sinun puhtaisiin ihanteihisi auttamattomasti horjuu. En voi sille mitään, etten usko sinua samaksi, kuin ennen, ja etten valkolakkista enään samalla kunnioituksella katsele.

$^{24}/_{3}$ 1900. —*ikä*—.

Työlakko Viipurin Sanomain kirjapainossa.

Viime kuun 15 p:nä lakkasivat Viipurin Sanomain kirjapainossa työskentelevät kirjaltajat työstä sentähden ettei isännistö peruuttanut heidän irtisanomistaan ilman ehtoja. Lakon perusteellisista syistä ovat kirjaltajat jättäneet Viipurin osastolle selityskirjeen, jonka oikeudenmukaisuuden he sitoutuvat valallaan vahvistamaan, jos niin vaaditaan. Selityskirja on näin kuuluva:

Viipurin Sanomain kirjapainossa tapahtuneen työlakon johdosta saamme allekirjoittaneet yhdistyksen tietoon saattaa seuraavan selityskirjeen:

Viipurin Kirjaltajayhdistykselle.

Kirjaltaja-liiton Viipurin osasto kokouksessaan helmikuun 27 p:nä 1900 päätti m. m. sanoa kaikki jäsenet irti työpaikoistaan sen johdosta, kun isännistö ei ollut suostunut Kirjaltaja-liiton tekemään palkkaustariffiin. Irtisanominen tapahtui maaliskuun 1 p:nä. Sen jälkeen on kumminkin Liittohallitus suostunut isäntien ehdottamaan palkkaustariffiin ja samalla kehoittanut peruuttamaan irtisanomisensa samassa järjestyksessä kun irtisanominenkin tehtiin. Sitä kehoitusta noudattaen ovat Viipurin Sanomain kirjaltajat jättäneet faktori Valkoselle tohtori Lylylle annettavaksi jokaisen allekirjoittaman kirjallisen peruutuksen ja samalla pyytäneet vastausta, jos se hyväksytään eli ei. — Nyt kun tohtori Lyly ei ollut saatavissa, pyysi faktori Valkonen vastauksen antamisen saada jäädä seuraavaksi päiväksi, sillä hän ei voinut sanoa sinne eikä tänne; siihen myönnyttiin. — Tämän kuun 15 p:nä illalla tuli tohtori Lyly ja kutsui kaikki työväestönsä latomahuoneeseen ja ilmoitti että „hän hyväksyy kaikki takaisin työhön sillä ehdolla että suostutte noudattamaan seuraavaa työjärjestystä“ (samaa joka oli Viipurin sanomain 16 p. maalisk. olevassa numerossa) ja jonka hän luki julki ja samalla vaati vastinetta, jos siihen suostutaan eli ei. — Vaan kun emme voineet umpimähkään sanoa mitään, niin pyysimme saada sitä lähemmin tarkastaa, johon toht. Lyly suostui ja sanoi: „kun teidän ulossanomisaika loppuu tänään, niin pitää saada vastaus annetuksi viimeistään huomenna ennen puoltapäivää sekä, että ne henkilöt jotka suostuvat, saavat jäädä, vaan ne jotka eivät suostu ovat vapaat, ilman uutta irtisanomista lähtemään, vaan jos vastaus viipyy yli määrätystä ajasta, siinä suhteessa tulee 14 päivän irtisanominen“. Kysymykseen josko nuo säännöt ovat saaneet isäntävaliokunnan vahvistuksen, vastasi tohtori Lyly, että ne ovat täällä laaditut ja että hän tulee niille kyllä vahvistuksen hankkimaan“. Samalla hän ilmoitti, „että hän tulee tekemään kontrahteja oppilasten kanssa ja työjärjestys tulee pysymään sellaisena kuin se nyt on julkiluettu“.

Edellä sanotusta asiasta pidettiin kokous samana iltana ja päätettiin antaa vastaukseksi, että rupeamme työhön entisillä ehdoilla huhtikuun 1 päivään saakka ja siitä eteenpäin noudattamalla isäntävaliokunnan tekemää painettua palkkaustariffia sekä että vanha työjärjestys pysyy voimassa niin kauan kuin isäntävaliokunta on uuden vahvistanut. Tähän ei tohtori Lyly voinut suostua ja sentähden katsoimme soveliaaksi lähteä pois. Mitään vahvistusta takaisin jäämisestä ei myöskään tohtori Lyly meille antanut. Ja kaiken muun lisäksi on pidättänyt palkkamme, jonka katsoi oikeudekseen korvaamaan sitä vahinkoa, joka on seurauksena työstä poistumisestamme“.

(16 allekirjoitusta).

Kuten ylläolevasta selityskirjasta näkyy, ei lakon syyksi voi sanoa mitään erityisempää vaatimusta niin hyvin isännistön kuin kirjaltajainkaan puolelta, joten lakko olisi voitu välttää jos molemmin puolin hyvää tahtoa siihen olisi ollut. Kirjaltajain vaatimus näyttää vieläkin vähemmälle kuin isännistön, kun heidän vaatimuksensa oli ainoastaan ylössanomisen peruutus ilman minkäänlaisia ehtoja. Järjestyssäännöt olisi myöskin hyväksytty jos ne olisi esitetty vaikkapa tuntia myöhemmin kuin peruutus tapahtui, vaan isännistöllä lienee ollut aika liian kallista uhratakseen sitä sovinnon ja selvyyden vuoksi. Olkoonpa aika miten kallista hyvänsä, niin pääasia on kumminkin se, ettei yksi virsta väärää polkua tuota koskaan niin suurta vahinkoa kuin puoli virstaa vaarallista matkaa, se sananlasku on aina pitänyt paikkansa ja pitää tässäkin asiassa sekä on hyvänä oppaana vastaisuuden varalle.

Asiaa lähemmin tarkastaessa huomaa selvästi, ettei isännistö paljon painoa asettanut sovinnollisuuden vaakaan, koska työmiesten tekemä sovitusehdotus hylättiin ensiksi sillä perusteella, ettei kirjapainonomistaja matkalle lähtiessään jättänyt työnjohtajalle sovintovaltaa asiassa. Kun työstä luopuminen tapahtui 15 päivän illalla, niin jo 17 päivän aamuna lähetti kirjaltajat puolestaan osaston puheenjohtajan isännistön luo sopimaan asiaa, että työtä olisi voitu jälleen jatkaa, vaan se tarjous oli aivan turha; faktori sanoi: ettei hänellä ole siihen valtaa.

Seuraavana päivänä saapui liittohallituksen sovitteleva jäsen paikkakunnalle. Nyt koetettiin uudelleen saada sovintoa asiassa. Pitkän keskustelun jälkeen lupasi tohtori Lyly antaa vastauksen. Iltapäivällä saatiinkin odotettu vastaus, jossa ehdotettiin sovintolautakunnan ratkaistavaksi, „josko työmiesten menettely työstä luopuessaan on ollut oikeutettu ja suurenko korvauksen he ovat velvolliset minulle suorittamaan työstä luopumisesta“. Tähän ehdotukseen eivät työmiehet voineet suostua; vaan katsoivat paremmaksi „vastata laillisen tuomioistuimen edessä jos Herra Tohtori näkee syytä siihen olevan“. Tähän ei taas isännistö puolestaan suostunut.

Kompromissiehdotuksen rauettua tehtiin vielä useita muita ehdotuksia isännistön ja kirjaltajain puolelta vaan kummallista kyllä ei sovinnollisuutta saatu niin pitkälle venytetyksi, jotta työhön olisi voitu jälleen ryhtyä. Ensimmäiset erotodistukset annettiin 19 p:nä, mutta ne kun eivät oikeuttaneet saamaan toista työpaikkaa muualta, niin jäivät kirjaltajat odottavalle kannalle ja toivoivat sovinnon vieläkin palaavan riitapuolien väliä yhdistämään. Tämä toivo ei kumminkaan antanut toivottua tulosta, sen verran kuitenkin saatiin sovinnollisuutta, että 21 p:nä annettiin uudet todistukset, joilla voi hakea toista työpaikkaa vaikka niihin vieläkin kirjoitettiin herjauslause, jonka laillinen oikeus kun asia siihen alistetaan, tullee lopullisesti pois pyyhkimään ja tuomitsemaan maksettavaksi pidätetyt palkat ja kaiken sen vahingon, mitä todistusten kautta on voinut tapahtua.

Kun sovintoa riitapuolten välillä ei saavutettu, päättivät kirjaltajat viimein tehdä lopun sovintoehdotuksista ja annettiin jokaiselle vapaa valta hakea työtä, jos tahtovat, samasta paikasta mistä äsken olivat eronneet, ja ne kun tahtovat muuttaa muualle, saivat erota työstä luopuneiden ryhmästä. Näin päättyi viimein tämä lakko, jossa monen monta sovintoehdotusta tehtiin, vaan ilman toivottua tulosta.

Asia alistetaan lopullista päätöstä varten oikeuden ratkaistavaksi. Vaan tuskin tarvinnee

epäilläkään ettei kirjaltajat voittaisi, sillä asia on selvä, jota ei voi vääräksi väittää. Ainoa este mikä on oikeudella olemassa tässä asiassa, on se, ettei kummallakaan puolella ole ainoatakaan todistajaa asian selville saamiseksi, vaan siitä pulasta voitolle pääsee se puoli, jonka puolella useampi puhdistusvala tehdään ja jos niin saattaa olla, on varma voitto kirjaltajilla.

Kuvaelmia.

Mitalilla palkittiin tilaisuutta varten pidetyissä kemuissa ylioppilastalolla ne akateemilliset „isänmaan pelastajat“, jotka täkäläisessä Kauppakirjapainossa „työskentelivät“ lakkopettureina. Puheita näissä ulosoppikalaaseissa pitivät toimittajat A. Lille ja E. Erkko, ylistämällä mainiten tämän säätyläisnuorison ansioksi sen, että kirjaltajat peruuttivat lakkonsa!? Ja nuoriso huusi amen!

Nyt, kuten niin usein ennenkin, eivät puheet jääneet vaikuttamatta näissä kulttuurikukissa. Pyhän innostuksen valtaamina kantoi tämä valiojoukko „opettajaansa“ tuolissa ympäri salia ja lopuksi pantiin tanssiksi. Näin kertoivat valtalehdet.

Ikuisesti olette siis „tekoreerattu“ Te kapitalismin kätyrit, Te, joilla oli otsaa ryhtyä polkemaan oman kansanne työväestöä. Tekonne hävettää kaikkia oikeinajattelevia maamme rajojen ulkopuolellakin. Nevan toisella puolella on maineenne kulkemassa, puhumattakaan siitä että se yhä enemmän on leventänyt sitä juopaa, joka jo ennestään löytyy työväestön ja ylioppilasnuorison välillä.

Valtiopäiviä ei aina istuta. Miettikää siis jo ajoissa keinoja, minkä nojalla ensikerralla voitte ryhtyä arkkiviisunne ja juomalaulunne painattamiseen. Isänmaallisuutta ei voida pitää ainaisena keppihevosena eikä työväestöä leimata epäisänmaalliseksi muuta kuin yhden kerran. Uusi syötti on tarpeen ja siitä kai pitävät sanomalehdet silloinkin huolen ettei yleisö luottamustaan saa jakaa muuten kuin sanomalehtiemme määräysten mukaan.

Meidän puolestamme saatte kernaasti tuuditella itsiänne siinä luulossa että kirjaltajat muka teidän tulostanne ottivat peräytyäkseen. Tarkoin tuntien kirjaltajien luottamusmiesten politiikan, voimme kuitenkin lausua, että pahasti erehdytte, hyvät nuorukaiset, ja mukananne vielä vanhat sanomalehtimiehetkin, joiden olisi luullut olevan siksi perehtyneitä ammattiimme, jotta eivät mokomia jaarittelisi. Todelliset syyt kyllä selviävät myöhemmin.

Kemuilkaa ja riemuitkaa, — kokosihan *kansa* sanomalehtimiehille noin 150,000 markkaa — me ehkä tulemme pitämään huolen siitä, jotta saatte tilaisuuden viettää vuosijuhlaannekin. Synti ja vahinko suuri, ettei näin urhokasta joukkoa löytynyt Viaporin antaumisaikoina.

*

Kiitokseksi siitä, että Helsingin Kirjaltajayhdistys puolsi ent. yliopp. Nylander'in oppiajan lyhentämistä yhdellä vuodella, on mainittu henkilö katsonut arvolleen sopivaksi erota yhdistyksestämme ja ruveta uuden kirjaltajakunnan — koulupoikien — mestariksi. Yllämainitussa juhlassa — jota sivumennen sanoen muutamat faktoritkin katsoivat tarpeelliseksi läsnäolollaan kunnioittaa — annettiin N:lle kultamitali.

Löytyy hulluudellakin huippunsa.

*

Vanhan tavan mukaan jatkui „promotsioonia“ hamaan aamunkoittoon asti. Ohjelman viime numero suoritettiin „vapailla liikkeillä“ ja „sauvaharjoituksilla“ muutamien uusmaalaisten ja pohjalaisten kesken. Seurauksena oli „silmäin paha pullistus“, lisäksi vielä „lyyry“ siellä, toinen täällä.

*

Työlakkojen ystävä en ole, vaan kernaasti olisin suonut että ainakin parisen viikkoa oltaisiin streikattu, jotta keltanokkien „klyyvari“ olisi ehtinyt mustua ja sormien päät kovettua, niin ehkäpä olisivat kiltisti luikkineet kirjojensa ääreen. Kahdessa viikossa olisivat nämä kisällit perinpohjin ehtineet sekoittaa suurimmankin painon kirjakevarastot, ja silloin tietysti olisi kannattanut maksaa pikkuisen enemmän niille, jotka olisivat painon uudestaan kuntoon panneet. Nyt he eivät vielä ehtineet sekoittaa enemmän kuin neljän painon kirjakkeet — toisista painoista näet vietiin täydet kastit Kauppakirjapainoon — niin että oli mahdoton niitä selvittää muuten kuin „tyykaamalla“.

Erilaiset ovat käsitteet: työmies jos sekoittaa kastit, saa sen maksaa joko rahalla eli pahimmassa tapauksessa paikkansa menettämisellä, „parempain“ lapsia tästä työstä kestitään ja mitaleitaan.

*

„Aftonpostenin“ seinällä löytyvä lasikaappi on pitemmän aikaa seissyt tyhjänä. Lehden oma ilmoituskortti siinä kellehtii kuukausmääriä, samoin eräs sotakartta, vaan nämät kun yleisöä näennäisesti eivät huvittaneet, on sijalle pantu kokoelma Kauppakirjapainon „sekalia“. Tästä ei tietysti ole muuta sanottavaa kuin hyvää, sillä parempaa „kaakinpuuta“ tuskin voisi toivoakaan. Toivomuksena kuitenkin lausuttakoon että „panoraamaa“ useammin muutettaisiin, vai eikö kaikkia ikuistettukaan?

Kunnia sille kelle kunnia tulee.

*

Karsain silmin katselevat muutamat johtajat painoissa loytyviä vararahastomme säästölaatikoita, pitäen niitä jonkinlaisina „helvetin koneina“. Niinpä tässä tuonnoin, kun kirtaltajat Tilgmannin painossa yhdistyksen päätöksen mukaan kävivät itsensä irtisanomassa, tapahtui se naurettava kohtaus, että mainitun painon faktori rupesi purkamaan vihaansa tuohon kuolleesen esineeseen, joka hänen mielestään oli alku ja juuri kaikkeen pahuuteen, ja jota siis piti rankaista. Sanottu ja tehty: laatikko irrotettiin seinästä ja sitten hyvällä vauhdilla nurkkaan!!

Isännän suostumus laatikon esilläpidosta oli kyllä saatu, vaan kuitenkin joutui se tuon lyhytnäköisen faktorin vihan esineeksi. Muuten tämä ei ole ensi kertaa kuin mainittu henkilö osoittaa vihamielisyyttä organisatsiooniamme kohtaan.

*

Koska lakkopetturit meillä ovat lokaan tallanneet kansainvälisen kirjaltajavaakunan, olen toistaiseksi päättänyt olla sitä käyttämättä. Toivon näet että saamme tilaisuuden ja aikaa sen uudelleen kiilloittamiseen.

Samoista syistä kartan Aleksanterikadulla löytyvää „Kauppa- ja kurituslaitosta“ pahemmin kuin paiseruttoa. Laitos olisi hetimiten desinfisioitava jos mieli „keltakuumetta“ ehkäistä. Hinnasta mistään en siellä työhön rupea.

Hiskias.

Ur ett privatbref.

Då nu förbundstariffen i sin helhet ej gick igenom i anledning af tidningarnes oerhörda tryck på allmänheten, som i dessa tider är synnerligen nervös, och då den studerande ungdomen ställde sig i principalernas tjänst, hvilket äfven är ett tidens tecken på hvilken ståndpunkt eller hvilka idéer studenterna nu för tiden förfäkta; d. v. s. att äfven de börja hysa så pass reaktionära åsikter, som att ställa sig i kapitalets tjänst, ja, då är det ej att förundra sig öfver om förbundsstyrelsen ansåg sig tvungen att antaga principalförslaget.

Jag minnes tider då studenter och typografer höllo samman då det var fråga om att hålla kattserenader för gemena censorer och professorer. Då fönster inkastades med kopparslantar och andra projektiler. Och sedan när räfsten kom för studenterna, de vanligen skylde på „tryckarena“. Tryckarena fingo vandra till polisen och fingo böter eller tillrättavisningar om man kunde öfverbevisa dem, hvilket dock i allmänhet sällan hände; men de egentliga upptågsmakarne, studenterna gingo vanligen med mycket lindriga straff från saken. Och huru många gånger ha ej tryckarena hjälpt studenterna när de varit i klämman på nattliga ströftåg, då det vankades stryk af valkiga händer; ty det gällde för oss alltid: studenterna skola vi hjälpa. Allt detta ha de glömt. De göra ej mera upptåg och ströfva ej mera omkring om nätterna, och göra de det numera någon gång, så inskränker sig roligheten till att transportera främmande slädar från ena stället till det andra. Nå ja, det är också ett nöje.

Nu ställa de sig vid kasten och lära sig sätta, kantänka. Det är fosterländskt att om möjligt kunna kväsa arbetaren, om han begär att få ordnade förhållanden införda och någon liten förhöjning på sin knappa inkomst. Det är storartadt patriotiskt, att minska brödbiten på hungrande barn och deras föräldrar. De tänka: hvad rör oss det packet! Principalerna ha sagt: tryckeriarbetarne äro *väl* betalda, och hvad de sagt, det är sannt. Vi måste hjälpa principalerna eller gå de under, de kunna ej mera uppföra åt sig palatser! Och tänk våra namn komma i tidningarna, vi bli odödliga, hvilket härligt perspektiv!

Ja, odödliga skola de bli! Jag föreslår att Typ. föreningen äfven skall trycka deras namn med temmeligen fet stil på ett plakat med öfverskriften: „Följande individer voro sträjkbrytare år 1900“. Och den taflan skall hänga på föreningens vägg i tid och evighet.

Det löjliga i detta studentupptåg var, att de värkligen trodde sig hälst till någon del kunna ersätta oss. Efter en par veckors lärotid skulle de sätta tidningar! Det hade varit ett sannt nöje att se dem stå vid kasten 12 à 14 timmar och få i timmen ihopknogat en 20 rader, af hvilka hälften vid uthäfningar ur vinkelhaken faller på golfvet eller i kasten. Och aflägningen sedan. Det skulle blifvit sköna kaster. De sättare, som sedan skulle följa efter dem, hade troligen mera än en gång *välsignadt* dem med icke alltför milda uttryck. För resten hade hela sätteriet blifvit en svibelhög på ett par dagar. Skada att försöket blef om intet. Jag skulle bra gärna ha önskat experimentets utförande, så att principalerna *nästa* gång äfven hade reda på hvad följden blir af sådana „volontärer“.

Att hela demonstrationen var tillställd endast för att smutskasta oss i allmänhetens ögon, ligger i öppen dag. Man beskylde oss, snart sagt, för landsförrädare och att vi skulle gå vissa herrars ärender. Skamlöst! Hvarför? Jo, hufvudpunkten i hela striden var elevfrågan. Man kunde ej smälta tanken på att äfven *vi* skulle ha ett ord att säga om elevmängden inom tryckerierna. Hällre än att härvidlag gifva något efter och utöfva rättvisa, så måste hela kåren skymfas och smutskastas, ty det är mycket lätt att skymfa och föra allmänheten bakom ljuset, då man har hela landets tidningspress i sin hand, än för motparten, att bevisa sin rätt inför samma allmänhet, då icke en gång en skiljedomstol antogs, ehuru från vår sida af hela landet kända, högt uppburna män voro villiga att däri deltaga. Det kan man kalla feghet. Och det bevisar äfven att saken är mycket sjuk på principalsidan.

Dock öfver allt detta kunna vi trösta oss med att: „gömdt är icke glömdt“ eller på tyska: „Aufgeschoben ist nicht Aufgehoben“. Hufvudsaken är nu att föröka förbundets reservfond.

Glöm ej Invalidfonden!

Meddelande från Int. sekretariatet.

Om de vid årsskiftet planlagda lönerörelserna hafva följande underrättelser ingått:

Från Schweitz typografförbund (sektion Burgdorf):

Under loppet af december ägde underhandlingarna mellan principalerna och arbetarna rum. Som minimilön uppsattes 29 fr.; för nyutlärda första halfåret 25 fr.; andra halfåret 26 fr.; för öfvertid 70 cts, för söndagsarbete 80 cts pr timme. Ytterligare tillägg för öfvertid efter kl. 10 e. m. väkte starkt motstånd. Principalerna vilja ej veta af någon sättmaskintariff, då ännu ej någon sättmaskin finnes införd inom sektionen, och de ej under de närmaste åren äro påtänkta. Tariffen skall gälla under 3 år.

Från *Schweiz typografförbund* har följande berättelse om den i sektionerna *Bern* och *Burgdorf* genomförda lönerörelsen inkommit till sekretariatet:

På ordinarie möte den 25 januari har föreningen i Bern antagit den mellan delegerade för boktryckarna i staden Bern och arbetarna uppgjorda tariffen. Den skulle träda i kraft den 2 januari.

Den 23 sept. 1899 uppsades den föregående tariffen och valdes en af sex medlemmar bestående tariffkomité. Förhandlingarna med principalerna kunde dock ej afslutas före årets slut.

Den nya tariffen innehåller i hufvuddrag, i motsats mot den förra af år 1893, följande ändringar: Minimilönen är höjd från 35 till 37 fr. pr vecka; nyutlärda erhålla 35 fr. första året; beräkningen har höjts med 3 cts pr 1,000 bokstäfver; vid öfvertidsberäkning har införts en skala, hvarjämte några andra punkter noggrannare än förut preciserades. Tariffen skall gälla till den 31 dec. 1905; den innehåller inga bestämmelser om sättmaskiner.

I Burgdorf ansågo sig arbetarna böra gå in på det förslag, som af arbetsgifvarna framställdes, då de ansågo det lönlöst, att för närvarande kunna tillkämpa sig bättre förmåner.

Hvad de vunnit är följande:

1) Nio timmars arbetsdag;
2) Minimilönen höjdes med 2 franc;
3) Högre öfvertidsbetalning särskildt efter 10 e. m. (90 cts);
4) En half fridag med aflöning;
5) Beräkningens höjande.

Tariffen skall gälla i 3 år.

Lönerörelsen i Pressburg har utan strid afslutats till arbetarnas fördel. Minimilönen sattes till 22 resp. 26 kronen; beräkningen höjdes med 2 heller pr 1,000 bokstäfver; alfabetsberäkningen, som principalerna önskade ersätta med „n"-beräkningen, bibehölls. Tariffen träder i kraft den 12 febr. 1900 och gäller för 5 år.

Från förbundsområdet. Liiton alalta.

Koska liiton osastojen kirjeenvaihtajat ovat laiminlyöneet velvollisuutensa lähettää ylläolevan rubriikin alle kuuluvia kekousreferaatteja, niin kehotamme kutakin liiton osaston toimikuntaa valvomaan, että tämä velvollisuus tästälähin täytetään.

Toimitus.

Då förbundsafdelningarnas referenter hafva uraktlåtit att insända under ofvanstående rubrik tillhörande mötesreferat, så uppmana vi de skilda förbundsafdelningars bestyrelser bevaka, att detta åliggande härefter uppfylles.

Redaktionen.

Notiser. Uutisia.

— **Omituinen sopimus** on kahden eräässsä lääninpääkaupungissa olevan kirjapainon välillä. He näet eivät ota millään ehdolla työhönsä toisessa paikkakunnan painossa työskennelleitä työmiehiä. Kerrankin olisi eräs latoja työnpuutteen takia muuttanut toiseen painoon, jossa työtä oli riittävästi, vaan johtaja ilmoitti että „kyllähän minä teidät kernaasti ottaisin ja tähdellisesti tarvitseisin, vaan meillä on sellainen sopimus, ettemme ota toistemme työmiehiä". Kuka tästäkin hyödyn niittää, isännät vai työmiehet? — Mutta ne sopimukset, ne sopimukset, nehän ovat täytettävät, olivatpa kuinka hullunkurisia tahansa.

— **Alijohtajaksi** Kuopion Uuteen kirjapainoon kuuluu tulevan hra E. Silvendoinen, joka nykyään työskentelee Kauppa-kirjapainossa Helsingissä. Toimi lienee tavallista hermostuttavampi, koska hra Silvendoinen on kuudes järjestyksessä lukuunottamatta „virkaatekeviä", jotka viimeksi kuluneella kahdeksalla vuodella ovat tuota luottamustointa hoitaneet.

— **Kuollut**. Viime kuun 27 p:än aamulla kuoli Viipurissa kirjaltaja *Emil Juvonen* 24 vuoden ikäisenä. Vainaja työskenteli N. A. Zilliacusen kirjapainossa ensin painajaoppilaana ja sittemmin ulosoppineena viimeiseen saakka, kunnes murtunut terveys kaasi aikaiseen säännöllisen ja ahkeran työmiehen pitkälliselle sairasvuoteelle. Lähinnä suremaan jäi leski ja yksi lapsi.

— **Om den finska patriotismen** i samband med tariffrågan skrifver Sv. Typ.-Tidn. bl. a. följande:

På den patriotiska larmtrumman slogs nu skräll på skräll af tidningarna, hvars egare, då icke de enbart fingo sin vilja fram vid underhandlingarna, uppbjödo sina krafter att i den finska befolkningens ögon stämpla typograferna som ovärdiga medlemmar af samhället, de där gingo i ofosterländska ärenden. Man kan lätt tänka sig hvad resultat sådant tal skulle medföra i Finland i dessa dagar. Vi tro dock att domen efter stormen skall drabba boktryckeriegarna, som för sin egen ekonomiska vinnings skull icke aktat för rof att hetsa alla lössläppta partilidelser öfver arbetarna, för det dessa varit nog oförsynta att begära en bergning af sitt arbete. Det var en förkastlig handling af tidningarna, att framställa de i ord och handling sannt patriotiska typograferna som en samling riksfiender. Vi hade sannerligen icke väntat, att de för sin nationella rätt så tappert kämpande finska tidningsmännen skulle, för befordrandet af sina privatintressen, i patriotismens namn velat gifva en skymt af rättvisa åt den jesuitiska satsen: „Ändamålet helgar medlen". Detta tilltag är och förblir en svart fläck på det finska fria ordets annars så glänsande sköld.

— **„Nordisk Boktryckarekonst"**. Andra häftet af den nya tidskriften för grafisk konst och yrkesutöfning i Skandinavien har nu utkommit och ger i det hela samma intryck af ett godt arbete som häftet 1. Bland de bidragande märkas August Strindberg, Ellen Key, Aug. Mortensen, H. Scheibler, V. Bergenholz, C. Möller m. fl. I det 48 sidor starka häftet behandlas en hel del olika frågor, som kunna gifva upphof till diskussion fackmän emellan. Vidare ha en del öfversättningar, behandlande några intressanta spörsmål, medtagits denna gång. Som bilagor medfölja en trefärgschromotypi i direkt reproduktion efter naturen; ett porträtt — en förträfflig autotypi — och en enkel reklamannons i två färger. Nordisk Boktryckarekonst kostar för helt år endast kr. 7: 20 och kan prenumeration ske å hvarje postanstalt i hela Skandinavien och Finland.

— **Vid skidtäflingen** söndagen den 11 Mars föranstaltad af Borgå Typografer å Veckjärvi träsk, erhöllo pris å 10 kilometers banan följande: I:sta pris A. Ekman, 41 m. 33 s., medalj och 5 mk; II:dra pris J. Heidenstrauch, 42 m. 57 s., medalj och 3 mk; III:dje pris A. Blomgren, 47 m. 13 s., en puukkoknif.

På 5 kilometers banan: I:sta pris J. Göransson 19 m. 10 s., medalj och 3 mk; II:dra pris H. Andersson 19 m. 15 s., medalj och 2 mk; III:dje pris A. Vikeström 19 m. 30 s., en börs; samt tvänne extra pris åt F. Karlsson för en tid af 21 m. 40 s. och V. Forsman för en tid af 22 m. 8 s. Deltagarene voro på 10 kilometer 5 och på 5 kilometer 10. Föret skäligen godt.

— **Oman kirjapainon** ostavat piakkoin Norjan työväenpuoluelaiset. Osakepääoma on noin 80,000 markkaa.

Sekalia. — Svibel.

— ***„Jaloa taidetta"***. Missä määrin kirjapainotaitoa vielä nykyaikana rääkätään, osottaa eräs Norjan hammaslääkäriseuran kustantama kirjanen. Että tarkoitus on ollut antaa koristeellisuuksillekin arvonsa, huomaamme ensiksi siitä kun nimilehti alkaa kolmella mustalla täplällä (arvatenkin lääketieteen salaisuuksia — mahdollisesti hampaankuvia), jonka jälkeen sanat ovat pinotut yhteen jonoon ja päättyvät ne taas tuolla kolmella salaperäisellä täplällä. Tekstiä tarkastellessa on tämä miltei uutta kirjasinta, eikä ole tähän niinmuodoin muuta muistuttamista kuin että latoja on naskalillaan turmellut kirjasimet siinä määrin, että näyttää aivan kuin tilkittimellä (riiviraudalla) olisi vedetty pitkin sivuja. Painaja on arvatenkin kovin „talonpuolta" pitävä mies, sillä hän ei ole raskinut uhraa kallista väriä muuta kuin nimeksi, vaan osottaakseen, että väriä löytyy riittämään asti, näemme kuitenkin mustia värikokkareita siellä täällä. Marginaaleista on pidetty tarkka huoli, sillä ulko- ja yläreuna muodostavat miltei ladotun sivun leveyden, joka osaksi myöskin on tapahtunut selän ja alareunan kustannuksella. Puhumattakaan lukuisista yksinkertaisista, löydämme tässä 50 sivua käsittävässä „mestariteoksessa" *12 kaksinkertaista* „äpärää". Suurinta huomiota puoleensa vetää kuitenkin se, arvatenkin ensi kerran kirjapaino-alalla esiintyvä uutuus, että kaksirivisen artikkelin rubriikki on jaettu siten, että ensi rivi on pistetty sivun viimeiseksi riviksi sekä häntä heitetty seuraavan sivun alkuun. Kaiken hyvän lisäksi koristaa viime sivua kaksi leukaluuta muistuttavaa koristetta, joitten väliin on isketty: Emil Ellingsen & Comp. Kristiania.

Eiköhän tästä olisi meidän lapsirakkaille maaseutuisännillemme yhtä ja toista opittavaa?

Kirjelaatikko.

Ei ylioppilas! Kiitos! Ensi numeroon.

Petit! Olemme katsoneet kirjeenne siksi arkaluontoiseksi, ettemme ole saattaneet sitä julkaista ilman asianomaisen samassa lehdessä mahdollisesti esittämää itsepuolustusta, joten se julkaistaan seuraavassa numerossa.

Tillkännagifvande.

H:fors typ. för. medlemmar beder jag förbindligast erinra därom, att så litet som möjligt anlita tryckeriet till uträttande af föreningsärender. Att förebygga detta står jag att träffas å föreningslokalen alla onsdagar fr. kl. 1/2 8—1/2 9 e. m. samt å villan Arkadia alla dagar fr. kl. 3—4 e. m.

K. Kalenius.
Ordförande.

Tiedonanto.

Arv. täkäl. yhdistyksen jäseniä pyydän huomauttaa, että niin vähän kuin mahdollista käyttävät työpaikkaani asiainsa toimittamiseen. Tätä välttääkseni olen tavattavissa yhdistyksessä joka keskiviikko k:lo 1/2 8—1/2 9 j. p.p. sekä sitäpaitsi kotonani, Arkadia huvila, joka päivä k:lo 3—4 päivällä.

K. Kalenius.
Puheenjohtaja.

Helsingissä 1900.
J. Simeliuksen perillisten kirjapaino osakeyhtiö.